

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

KUVENDI

Komisioni për Ekonominë dhe Financat

Tiranë, më 15.10.2019

(Dokument parlamentar)

R A P O R T

PËR PROJEKTLIGJIN “PËR MIRATIMIN E AKTIT NORMATIV TË KËSHILLIT TË MINISTRAVE NR.2, DATË 2.10.2019 “PËR DISA NDRYSHIME NË LIGJIN NR.99/2018 “PËR BUXHETIN E VITIT 2019”

I. Hyrje.

Komisioni për Ekonominë dhe Financat, në mbledhjen e datës 15 tetor 2019, shqyrtoi projektligjin “Për miratimin e aktin normativ të Këshillit të Ministrave nr.2, datë 2.10.2019 “Për disa ndryshime në ligjin nr.99/2018 “Për buxhetin e vitit 2019”. Komisioni për Ekonominë dhe Financat e shqyrton projektligjin në cilësinë e komisionit përgjegjës.

Në mbledhje ishin të pranishëm, për të paraqitur aktin normativ dhe për të dhënë informacionet e kërkuara nga deputetët, Ministrja e Financave dhe përfaqësues të tjerë të kësaj ministrie. Komisioni caktoi relatore, për shqyrtimin e këtij akti normativ, znj. Antoneta Dhima.

II. Baza kushtetuese dhe ligjore e projektligjit.

Rishikimi i buxhetit në mes të vitit buxhetor është një instrument ligjor dhe praktikë e konsoliduar ndër vite, i cili mbështetet në:

- nenet 101 dhe 160 të Kushtetutës;

- nenin 46 të ligjit nr.9936, datë 26.6.2008 “Për menaxhimin e sistemit buxhetor në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar;
- rregullat e përcaktuara në nenet 32-39 dhe kreun III të Rregullores së Kuvendit.

III. Qëllimi dhe nevoja dhe rëndësia e aktit normativ.

Akti normativ i Këshillit të Ministrave nr.2, datë 2.10.2019 “Për disa ndryshime në ligjin nr.99/2018 “Për buxhetin e vitit 2019” synon të pasqyrojë, në ligjin e buxhetit vjetor, ndryshimet e ndodhura në ekonominë e vendit për periudhën 9 mujore dhe pritshmëritë për realizimin e treguesve kryesorë makroekonomikë e buxhetorë deri në fund të vitit, duke respektuar politikat dhe treguesit e parashikuar në:

- Strategjinë për Menaxhimin e Financave Publike 2014-2020;
- Programin Ekonomik dhe Fiskal 2019-2021, të hartuar dhe rishikuar në bazë të konsultimeve me Fondin Monetar Ndërkombëtar;
- Kuadrin makroekonomik e fiskal afatmesëm.

Rishikimi i buxhetit të vitit 2019 u bë i nevojshëm për disa qëllime, si më poshtë:

- Për të kompensuar financimin e zërave të shpenzimeve buxhetore, që u prekën në fillim të vitit 2019, për efekt të financimit të Paktit për Universitetin;
- Për të reflektuar ecurinë pozitive të të ardhurave vendore deri në ditën e hartimit të aktit normativ;
- Për të siguruar kompensimin e dëmeve të shkaktuara nga tërmeti i datës 21 shtator 2019;
- Për të rishpërndarë fondet për investime drejt projekteve me ecuri më të mirë;
- Për të rishpërndarë fondet ndërmjet ministrive dhe institucioneve buxhetore, me qëllim realizimin e disa objektivave specifike, si rritja e mbështetjes për fermerët, shtresat sociale në nevojë, arsimin e lartë, rendin, mbrojtjen etj.

Paraqitja e ndryshimeve buxhetore me akt normativ të Këshillit të Ministrave është një praktikë e ndjekur prej vitesh, e cila bazohet në nenin 101 të Kushtetutës dhe në disa vendime të Gjykatës

Kushtetuese. Kriteret për nxjerrjen e akteve normative janë nevoja, urgjenca dhe përkohshmëria e masave të propozuara. Në rastin konkret, ndryshimet buxhetore janë të nevojshme dhe urgjente, pasi krijojnë mundësinë për realizimin e disa objektivave të rëndësishme ekonomike e sociale, duke respektuar afatet dhe procedurat për kryerjen e prokurimeve publike. Përkohshmëria e masave të propozuara argumentohet me faktin që ato marrin fuqi brenda 45 ditëve, pra brenda datës 16 nëntor 2018, kur Kuvendi duhet të miratojë me ligj aktin normativ.

IV. Diskutimi në Komision.

Relatorja paraqiti vlerësimin për zhvillimin e ekonomisë dhe për aktin normativ, si më poshtë:

IV.1. Zhvillimet ekonomike për periudhën janar-shtator 2019.

Gjatë periudhës 9-mujore, ekonomia e vendit vijoi të zhvillohet me ritme pozitive. Kjo ecure ishte rrjedhojë e shfrytëzimit më të plotë të kapaciteteve prodhuese, rritjes së punësimit dhe pagave, si dhe përsheptimit të kreditimit të ekonomisë. Sipas statistikave të publikuara nga INSTAT-i, PBB në tremujorin e parë dhe të dytë u rrit respektivisht me 2.4 dhe 2.3 për qind. Ndikimin kryesor në këtë rritje e dha zgjerimi i aktivitetit në sektorët e shërbimeve dhe bujqësisë. Edhe për 3-mujorin e tretë, sipas të dhënave paraprake, parashikohet një ecure e ngjashme. Por megjithë ritmet pozitive, gjatë 6-mujorit të parë ka një rënie të ritmit të rritjes ekonomike, kryesisht për shkak të reduktimit të prodhimit të energjisë elektrike, si pasojë e kushteve atmosferike, përfundimit të projekteve të mëdha energjitike (Gazsjellësi TAP dhe Hidrocentrali i Devollit), si dhe mbylljes së aktivitetit në shumicën e subjekteve të lojërave të fatit.

Rënia në 11.5 për qind e normës së papunësisë dhe rritja me 4.5 për qind e pagës mesatare gjatë 3-mujorit të dytë kanë krijuar kushtet për zgjerimin e kërkesës agregate dhe shfrytëzimin më të mirë të kapaciteteve prodhuese.

Tregjet financiare vijnë të karakterizohen nga norma të ulëta interesi, situatë e mirë likuiditeti, qëndrueshmëri e kursit të këmbimit, trend në rritje i kreditimit dhe rënie e nivelit të kredive me probleme. Parashikimet për periudhën afatmesme janë që goditjet e ofertës të zbehen dhe rritja ekonomike të përsheptohet.

Të ardhurat e përgjithshme të buxhetit, për periudhën 9-mujore, vlerësohen të jenë rreth 344 miliardë lekë, me një realizim të planit në masën 98 për qind. Ndikim pozitiv në këto të ardhura dha rritja e të ardhurave tatimore me mbi 14 miliardë lekë ose 4.6 pikë përqindje në krahasim me të njëjtën periudhë të vitit të mëparshëm. Ky rezultat në të ardhurat tatimore ishte rrjedhojë e rritjes së të ardhurave nga tatimet dhe doganat, të ardhurave nga pushteti vendor dhe të ardhurave nga fondet speciale.

Shpenzimet e përgjithshme të buxhetit, për periudhën 9-mujore, arritën nivelin rreth 345.8 miliardë lekë, me një realizim të planit në masën 96 për qind. Këto shpenzime janë rritur me 19.8 miliardë lekë ose 6.1 pikë përqindje në krahasim me të njëjtën periudhë të vitit të mëparshëm.

IV.2. Ndryshimet e buxhetit sipas aktit normativ.

Akti normativ i buxhetit përmban disa karakteristika kryesore, si më poshtë:

Së pari, ruhen të pandryshuar parametrat kryesorë të buxhetit, të miratuar në fillim të vitit, duke vijuar qëndrueshmërinë e financave publike.

Akti normativ nuk parashikon ndryshime në të ardhurat dhe shpenzimet e përgjithshme të buxhetit, si dhe defiçitin buxhetor. Niveli i defiçitit buxhetor mbetet aq sa ishte parashikuar në fillim të vitit (1.9 për qind e PBB). Po kështu, borxhi publik qëndron në kufijtë e parashikuar në fillim të vitit (65.5 për qind e PBB). Bilanci primar fiskal vijon të jetë një tregues pozitiv, me sufiçit, siç ka ndodhur që prej vitit 2016, kur ky tregues u kthye nga negativ, në pozitiv .

Së dyti, mundësohet një mbështetje më e madhe për pushtetin vendor, duke rritur financimin e tij me 4 miliardë lekë. Kjo rritje e financimit të pushtetit vendor reflekton ecurinë mjaft pozitive në mbledhjen e të ardhurave vendore gjatë këtij viti. Për periudhën 9-mujore, të ardhurat nga pushteti vendor u rritën me 2.5 miliardë lekë ose 15 pikë përqindje në krahasim me planin. Rritja e financimit të pushtetit vendor do të sigurohet nga rritja e të ardhurave të veta me 3 miliardë lekë dhe rritja e financimit të huaj vendor me 1 miliardë lekë.

Së treti, sigurohet financimi i fondit rezervë të buxhetit të shtetit, i cili rritet me 450 milionë lekë. Kjo masë synon të sigurojë financimin e nevojshëm për përballimin e dëmeve të shkaktuara nga tërmeti i datës 21 shtator 2019.

Së katërti, sigurohet akomodimi i nevojave të reja të funksionimit të institucioneve të sistemit të drejtësisë (vetting-ut), si nga pikëpamja e shpenzimeve, ashtu edhe e numrit të punonjësve.

Së pesti, bëhen disa rialokime të tjera midis zërave të shpenzimeve korrente.

Këto rialokime bazohen në ecurinë e 9-mujorit dhe synojnë rritjen e sigurisë në realizimin e treguesve të buxhetit nga ministritë dhe institucionet publike, rritjen e efektivitetit të përdorimit të fondeve buxhetore, si dhe reduktimin e detyrimeve të prapambetura. Shpenzimet korrente, në total, rriten me rreth 2.7 miliardë lekë. Kjo rritje, si dhe rialokimet midis zërave përkatës, do të sigurojnë mbështetje për financimin e skemës së fermerëve, skemës së paaftësisë së kufizuar, arsimit të lartë, rendit, mbrojtjes etj, si më poshtë:

- *Në Ministrinë e Brendshme* rriten shpenzimet me 450 milionë lekë, për pagesën e orëve jashtë orarit të efektivëve të Policisë së Shtetit, të ushqimit dhe orëve të punës për Forcat e Ndërhyrjes së Shpejtë dhe kursantët, si dhe 30 milionë lekë për pagat e Gjendjes Civile;
- *Në Ministrinë e Mbrojtjes* rriten shpenzimet me 120 milionë lekë për mirëmbajtjen e sistemit “Palantir” dhe 330 milionë lekë për misionet jashtë vendit;
- *Në Ministrinë e Shëndetësisë* rriten shpenzimet me 300 milionë lekë për mbështetjen e skemës së paaftësisë së kufizuar, si kompensim i financimit të Paktit të Universitetit, të dakordësuar në janar 2019;
- *Në Ministrinë e Arsimit* rriten shpenzimet me 300 milionë lekë për financimin e arsimit bazë, si kompensim i financimit të Paktit të Universitetit, të dakordësuar në janar 2019;

- *Në Ministrinë e Bujqësisë* rriten shpenzimet me 200 milionë lekë për mbështetjen e skemës së fermerëve lidhur me kompensimin e çmimit të qumështit.

Së gjashti, rritet performanca e shpenzimeve kapitale, duke rishpërndarë fondet drejt projekteve të investimeve që kanë pasur ecuri të mirë të punimeve deri tani. Ministrinë dhe institucionet që mbështeten në këtë drejtim janë:

- *Ministria e Integrimit European*, ku shpenzimet për financimin e huaj rriten me 1 miliardë lekë, për të financuar avancimin e punimeve në By-Pass-in e Fierit dhe për përfundimin e një krahu të rrugës, si dhe me 370 milionë lekë për shpronësimet në objektet e Autoritetit Rrugor Shqiptar;
- *Fondi Shqiptar i Zhvillimit*, ku shpenzimet rriten me 800 milionë lekë për avancimin e projekteve kryesore të programeve të zhvillimit;
- *Ministria e Kulturës*, ku shpenzimet rriten me 200 milionë lekë për rikonstrukcionin dhe pajisjet e godinës së Teatrit Kombëtar të Operës dhe Baletit, me qëllim përfundimin e këtij projekti brenda afateve të parashikuara;
- *Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural*, ku shpenzimet rriten me 200 milionë lekë, për vijmin e financimit të punimeve në projektet për mbrojtjen e argjaturave të lumenjve dhe sistemin e kanaleve ujëtare;
- *Ministria e Financave*, ku shpenzimet rriten me 125 milionë lekë për blerjen e pajisjeve për “Polin e Drejtësisë”;
- *Ministria e Shëndetësisë*, ku shpenzimet rriten me 90 milionë lekë, për rikonstrukcionin e godinës së Matërnitetit të Vjetër;
- *Bashkia e Tiranës*, ku shpenzimet rriten me 1 miliardë lekë, për avancimin e punimeve në projektin e Bulevardit Verior dhe Rehabilitimit të Lumit të Tiranës.

Në përfundim, relatorja vlerësoi rëndësinë e aktit normativ dhe rolin e tij në miradministrimin e financave publike.

Ministrja e Financave informoi Komisionin mbi ecurinë e ekonomisë së vendit gjatë periudhës 9-mujore të vitit 2019, ndryshimet e propozuara me aktin normativ dhe impaktin e pritshëm të tyre në ekonomi. Më tej, Komisioni vijoi me pyetjet dhe diskutimet për aktin normativ.

V. Konkluzion.

Gjatë diskutimeve në Komision u arritën disa konkluzione dhe u dhanë disa mendime, si më poshtë:

Së pari, ndryshimi i buxhetit të vitit 2019 me këtë akt normativ është me rëndësi të veçantë, pasi pa ndryshuar parametrat kryesorë makroekonomikë, të parashikuar në fillim të vitit, mundëson rritjen e financimit ndaj pushtetit vendor, përballimin e situatës emergjente të shkaktuar nga tërmeti, rritjen e efikasitetit të përdorimit të fondeve publike dhe rritjen e sigurisë në realizimin e treguesve të buxhetit. Këto ndryshime do të krijojnë mundësinë për reduktimin e detyrimeve të prapambetura nga ministritë dhe institucionet publike.

Së dyti, Komisioni sugjeron që, për periudhën e mbetur të vitit, strukturat ekzekutive të rrisin më tej përpjekjet në drejtim të përmirësimit të administrimit fiskal, realizimit të detyrimeve kontraktore të projekteve të investimeve publike, thellimit të reformave strukturore, si dhe objektivave të tjera afatmesme, për të arritur rezultatet e parashikuara në treguesit makroekonomikë e fiskalë të vendit.

Së treti, prioritet për periudhën e mbetur të vitit është edhe respektimi i detyrimeve kontraktore në fushën e investimeve publike nga të gjitha njësitë buxhetore. Gjithashtu, të rishikohen politikat fiskale dhe standardet, me qëllim që ashtu si në pushtetin vendor, tregues pozitivë për investimet publike të arrihen edhe në investimet e pushtetit qendror.

Së katërti, duhet të përshpejtohen procedurat për kryerjen e reformës së fiskalizimit, duke filluar që nga dërgimi në Kuvend dhe miratimi i projektligjit për këtë çështje dhe duke vijuar me aktet nënligjore dhe zbatimin me korrektësi të kuadrit ligjor e nënligjor. Zbatimi i kësaj reforme do të sjellë përmirësimin e administrimit tatimor, mbledhjen më efikase të të ardhurave, si dhe thellimin e luftës kundër konkurrencës së pandershme dhe informalitetit në ekonomi.

Së pesti, Komisioni rithekson kërkesën e tij të mëparshme që Ministria e Financave dhe Ekonomisë të analizojë treguesit, si dhe të parashikojë një bonus për shpërblimin e pensionistëve dhe shtresave të tjera në nevojë për festat e fundvitit.

Së gjashti, analiza dhe shlyerja e detyrimeve të prapambetura, për pjesën e mbetur të vitit, mbetet një detyrë tjetër e të gjitha strukturave buxhetore.

Së shtati, Ministria e Financave dhe Ekonomisë duhet të përgatisë informacionin mbi realizimin e pritshëm të të ardhurave dhe shpenzimeve të buxhetit për vitin 2019. Ky informacion t'i paraqitet Komisionit për Ekonominë dhe Financat përpara dërgimit të projektligjit për buxhetin e vitit 2020, me qëllim që t'i shërbejë analizës për parashikimin e treguesve të projektbuxhetit vjetor e afatmesëm.

VI. Përfundim.

Mbështetur në argumentet e mësipërme, Komisioni e miratoi projektligjin me shumicë votash.

RELATORJA

Antoneta DHIMA

KRYETARI

Arben AHMETAJ